



PRIX DE ROME

Juryrapport Prix de Rome Architectuur 2018

Met de selectie van de shortlist gaf de jury van de Prix de Rome haar oordeel over de plannen die 66 kandidaten instuurden voor de Low Pressure-opgave in Oost-Groningen. Daarbij speelden criteria als een vernieuwende houding, de ruimtelijke kwaliteit van de ingreep, een radicaal, onverwacht of verrassend ontwerp en de verdere potentie van ontwikkeling een belangrijke rol. Bovendien was de jury op zoek naar kandidaten die een serieuze studie van het gebied maakten en ruimtelijke oplossingen voorstelden die aansluiten op de analyses en ideeën die zij formuleerden. Andere criteria waren de relevantie voor het gebied en de vraag of de plannen iets in beweging zouden kunnen zetten. Gebruikten de kandidaten hun verbeelding? Of stelden zij nieuwe denkmodellen voor? Na zorgvuldig beraad koos de jury vol overtuiging voor vier kandidaten die deze kwaliteiten in zich dragen en die de jury nieuwsgierig maakten naar hun visies op het High Pressure-gebied dat ze voor de eindronde aanwees: het Sixhaven-gebied in Amsterdam.

Na bestudering van de plannen van Alessandra Covini, Bram van Kaathoven, Katarzyna Nowak en het duo Rademacher de Vries, de genomineerden op de shortlist, is de jury nog altijd overtuigd van haar keuze voor deze kandidaten. Allen hebben op prikkelende wijze gereageerd op de door de jury geformuleerde, fictieve opdracht een voorstel te doen voor het gebied, dat nu nog vrij van stedelijke ontwikkelingen is. Hun plannen zijn ieder op eigen wijze overtuigend. Het is te merken dat de kandidaten in de afgelopen maanden met plezier en volle inzet aan hun projecten hebben gewerkt. Los van bovengenoemde criteria valt op dat alle vier de vrijheid hebben genomen om te experimenteren en radicaal te denken. Deze vrije houding past bij de traditie van de Prix de Rome en wordt door de jury zeer toegejuicht. Allen zijn bovendien in staat geweest een sterk verhaal te ontwikkelen als basis voor hun ontwerp. De mate waarin deze verhalen een rol speelden in de uiteindelijke ontwerpen wisselt per kandidaat. Hieronder in willekeurige volgorde de bevindingen van de jury.

David Rademacher en Christopher de Vries namen een denkbeeldige toekomst als uitgangspunt voor hun project *Foundations*. Zij ontwikkelden een fictief verhaal rondom een toekomstbeeld waarin een nieuwe beurscrash niet alleen de economische groei, maar ook de bouw van een in de Sixhaven geplande toren stillegt. De lege fundamenten van deze denkbeeldige Sixtower worden verhuurd aan uiteenlopende groepen die ieder hun eigen ruimte claimen. Het ontwerp dat uit dit scenario voortkomt, doet de jury denken aan een filmset. De jury vindt het een interessant gedachte-experiment om een plan te ontwikkelen vanuit een dystopisch toekomstbeeld en zo na te denken over de vraag welke toekomst de stad Amsterdam überhaupt te wachten staat. Interessant is daarbij hun pleidooi het systeem van erfpacht te behouden en nog sterker in te zetten bij stadsontwikkeling. Tegelijkertijd denkt de jury dat hun plan nog sterker was geweest als zij hun eigen verhaallijn tijdens het ontwerpproces langer hadden vastgehouden en de denkbeeldige Sixtower eerst hadden ontworpen, om daarna pas in de fundamenten ervan te duiken. Desalniettemin blijft de waardering voor de radicaliteit van het narratief dat aan de basis ligt van hun al even radicale ontwerp.

Ook bij Katarzyna Nowaks plan *Vrijhaven* spelen lege ruimtes de hoofdrol met een conceptueel voorstel als resultaat. Het ontwikkelen van openbare ruimte krijgt in haar voorstel voorrang boven de stedelijke bebouwing in het gebied. Hoe de lege ruimte vervolgens wordt ingevuld, is voor Nowak van minder belang, zolang die vrije ruimte gewaarborgd wordt. Veel waardering heeft de jury voor de vijf lege ruimtes die Nowak bedacht voor het Sixhaven-gebied. De vormen die zij voorstelt zijn prachtig en bewijzen dat Nowak het talent heeft om vanuit het maken van modellen sterke driedimensionale ruimtes te ontwerpen. Zo kan de jury zich indenken dat de gewelfde vorm die Nowak direct aan het IJ

situeert een geliefde plek in Amsterdam zou kunnen zijn. Ook is de jury gecharmeerd van Nowaks intuïtieve en experimentele houding, die goed leesbaar is uit haar maquettes, een werkwijze die aansluit op de traditie van eerdere Prix de Rome-kandidaten. De jury is ervan overtuigd dat Nowak haar weg binnen de architectuur zal vinden en zal haar met belangstelling volgen.

Bram van Kaathoven verraste de jury met een lijvig boekwerk als theoretische onderbouwing van zijn plan *Nieuw-Atlantis*, een voorstel om de leegte van het Sixhaven-gebied volledig te omsluiten met een gebouw. Zijn analyses zijn uiterst precies en zo sterk dat ze geen ruimte bieden om te ontsnappen; elke tegenwerping die tijdens het lezen opkomt, wordt door Van Kaathoven voorzien en getackeld. Evenals bij zijn inzending voor de eerste ronde, reageert hij in zijn voorstel voor de Sixhaven kritisch op de aannames die de jury in haar opdracht formuleerde. Gecharmeerd van deze eigenwijsheid ziet de jury hem als een architectonische provocateur die zich voor hij met ontwerpen begint, afvraagt of bouwen eigenlijk wel de oplossing is. De jury is onder de indruk van zijn intelligente analyses en de uiterste consistentie waarmee hij zijn plan ontwikkelt en naar een hoog niveau weet te tillen. Een voortreffelijke prestatie, ook gezien zijn nog jonge leeftijd. De jury geeft Bram van Kaathoven daarom graag een eervolle vermelding en verheugt zich op het moment dat zijn ontwerpen dezelfde rijkheid als zijn analyses bereiken.

Alessandra Covini's plan *Amsterdam Allegories* doet een voorstel waarin de Sixhaven verandert in een ommuurde haven waarin eenentwintig eilanden ruimte bieden aan passerende bezoekers. Ook schetst Covini scenario's waarbij de eilanden door de stad zwerven. Elk eiland refereert aan de specifieke eigenschappen en typologieën van de stad en de haven van Amsterdam. Door de eilanden te omkaderen, voegt Covini daar een nieuwe typologie aan toe. Het resultaat is een verfrissend plan dat nieuwe vormen van publieke ruimtes voorstelt en waar het plezier, de positieve energie en de humor van afspatten. Covini weet op een verleidelijke wijze te verbeelden hoe het eindresultaat eruit zal zien en de maquettes spelen hierbij een overtuigende rol. De jury denkt dat de eilanden zo'n grote aantrekkingskracht kunnen hebben, dat de vraag is of ze voldoende ruimte aan dat succes kunnen bieden. Het is Covini vergeven dat de ideeën achter sommige eilanden wat letterlijk zijn, want tegelijkertijd passen ze goed bij de sfeer en identiteit van Amsterdam. Ook heeft de jury veel waardering voor de manier waarop Covini direct in de derde dimensie werkt en materialiteit naar architectuur weet om te buigen. Bovendien zet zij met dit voorstel een interessante stap in haar ontwikkeling door haar ideeën naar een grotere schaal te vertalen. Het is deze ontwikkeling, in combinatie met de verfrissende energie, die de jury unaniem heeft doen besluiten Alessandra Covini uit te roepen tot de winnaar van de Prix de Rome Architectuur 2018.

De jury van de Prix de Rome 2018 bestaat uit:

Mels Crouwel (architect/ partner Benthem Crouwel Architects)

Frank Havermans (beeldend kunstenaar/ontwerper Studio Frank Havermans)

Afaina de Jong (architect / eigenaar AFARAI)

Oana Rades (architect, eigenaar Shift architecture urbanism)

Ronald Rietveld (architect, partner RAAAF, winnaar Prix de Rome 2006)

Peter Cachola Schmal (directeur Deutsches Architekturmuseum)

Voorzitter eerste ronde was Birgit Donker (directeur Mondriaan Fonds), voorzitter tweede ronde was Mels Crouwel.

Geschreven door Mirjam Beerman (coördinator Prix de Rome)